

10. Člověk jako ekologický faktor – nástin vývoje člověka podle evoluční teorie; předchůdci rodu *Homo* a předchůdce člověka dnešního typu, stratigrafická tabulka

Hominizace: proces vedoucí ke vzniku člověka; před 5 – 8 mil. let, Afrika, rostlinná potrava, ovlivňování prostředí nevýrazné, na konci třetihor – masitá potrava, lov kořisti pomocí primitivních nástrojů; před 2 – 3 mil. let vznik rodu *Homo*;

Předchůdci rodu *Homo*:

- ✓ *Aegyptopithecus*
- ✓ *Australopithecus* – četné nálezy v Africe, lov pravděpodobně v tlupách
- ✓ *Gigantopithecus* – větší než dnešní gorila, výskyt v Číně a Indii
- ✓ *Paranthropus* – slepá vývojová větev, nálezy v Africe
- ✓ *Ramapithecus* – první opravdový předchůdce člověka, anatomické důkazy, žil v Africe, jižní Asii a pravděpodobně také v Evropě, vyvinul se před 14 miliony let a v průběhu dalších 8 mil. let se příliš nezměnil; jsou však nálezy pouze čelistí a zubů

Předchůdci člověka dnešního typu:

člověk zručný (*Homo habilis*) - před 1,8 – 2,2 mil. let; jako nejstarší známý zástupce rodu

člověk vzpřímený (*Homo erectus*) - bezprostřední předchůdce člověka „rozumného“, pozůstatky na více místech Afriky, Evropy, Asie, nástroje, oheň, lovec, sběrač

člověk rozumný (*Homo sapiens*) - před 250 – 500 tis. let, dnešní „typ“ v průběhu poslední doby ledové před 35 – 40 tis. let, poškození ŽP velmi malé a pouze lokální (nízká populační hustota)

- **mladší čtvrtohory** (před 10,5 tis. let)
  - starší doba kamenná (mezolit)
  - nejstarší lidské civilizace
  - výrazné zásahy do okolního prostředí – po přechodu k usedlému způsobu života
  - pěstování kulturních rostlin a chov domácích zvířat
  - např. odlesnění a následná eroze
- **neolitický zemědělec** – před 6,5 tis. let
  - kácení a žďáření lesů, rozšiřování bezlesých území
  - tím: přežití některých stepních druhů z předcházejících období
- od 7. století vlivy narůstají
- **druhá kolonizace** v 11. – 14. století
- kácí lesy, buduje rybníky, přetváří krajinu, proniká do výše položených neobydlených území

Stratigrafická tabulka podává sled hlavních geologických jednotek a nejvýznamnějších geologických dějů v historii zemské kůry. Musí co nejvýstižněji zachycovat hlavní události ve vývoji Země a života, proto jsou za její základní údobí zvoleny etapy velkých geologických cyklů. Základní časové hranice tak odpovídají nejdůležitějším geologickým vývojovým zvrátům (vrásnění = orogeneze, mořské záplavy) a nejvýznamnějším událostem ve vývoji organismů (nástup a zánik důležitých vývojových forem). Podkladem pro podrobnější dělení je systém, v němž se časově delší a vývojově významnější etapy dále dělí na kratší úseky odpovídající méně významným událostem.

Stratigrafická tabulka obsahuje názvy jednotlivých geologických období, časové hranice jejich trvání (popř. délku trvání), některé tabulky zaznamenávají i vrásnění nebo hlavní živočišné a rostlinné kmeny existující v dané době.

Geologická období (éry) a jejich rozdělení na periody:

prahory (archaikum, doba trvání: 4600 - 2500 milionů let = Ma)

starohory (proterozoikum, 2500 - 570 Ma)

prvohory (paleozoikum, 570 - 230 Ma) - kambrium, ordovik, silur, devon, karbon, perm

druhohory (mesozoikum, 230 - 65 Ma) - trias, jura, křída

třetihory (terciér, 65 - 1,8 Ma) - paleogén, neogén

čtvrtohory (kvartér, 1,8 Ma - současnost) - pleistocén, holocén